

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
НАЦИОНАЛНА ТЪРГОВСКА ГИМНАЗИЯ

✉ 4002 Пловдив, бул. "Руски" № 50, ☎ (032) 64 23 63 – Директор, (032) 64 23 23 – Зам.-директори,
(032) 64 38 22 Секретар, e-mail: info-1690175@edu.mon.bg / tgschool@ntg-plovdiv.net

Утвърдил:

Николай Митев

Директор на НТГ - Пловдив

П Л А Н

ЗА

ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА

В

НАЦИОНАЛНА ТЪРГОВСКА ГИМНАЗИЯ – ПЛОВДИВ

ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2025/2026 ГОДИНА

От учебната 2012/2013г., в НТГ-Пловдив, е сформиран и функционира Училищен координационен съвет за справяне с насилието, който разработи План за противодействие на училищния тормоз и въведе ясни правила и процедури за действие при всяка форма на тормоз, с които колективът в гимназията е запознат.

В началото на 2025/2026 учебна година планът на УКСН е ревизиран и актуализиран, на база направената оценка, като основният принцип, заложен в настоящия план, е прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на училищния тормоз.

Планът има превантивен характер и включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието.

Училищен координационен съвет за справяне с насилието

Училищният координационен съвет за справяне с насилието е формиран със Заповед на Директора № РД-10-11/15.09.2025г., след гласуване на Педагогическия съвет в следния състав:

1. Председател Искра Койчева - заместник- директор
2. Секретар - София Порязова – училищен психолог

Членове:

1. Станимира Андонова -педагогически съветник
2. Елена Ангелова – учител
3. Величка Калайджийска – старши учител
4. Юлия Кьосева- родител
5. Стефан Джиджев- ученик

Основна функция на съвета е да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза и насилието в училището.

ПЛАН ЗА РАБОТА НА УЧИЛИЩНИЯ КООРДИНАЦИОНЕН СЪВЕТ ЗА СПРАВЯНЕ С НАСИЛИЕТО

1. Запознаване на педагогическия и непедагогическия персонал с формите на насилие и с Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище.

Отг. уч. координационен съвет

Срок: м. 10.2025 г.

2. Оценка на проблема в началото на учебната година, чрез провеждане на анкета сред учениците и провеждане на анкета сред класните ръководители.

Отг. уч. координационен съвет, класни ръководители

Срок: м. 10.2025г.

3. Запознаване на педагогическия персонал с обобщените резултати и обсъждане на необходимостта от предприемане на конкретни мерки и действия.

Отг. уч. координационен съвет

Срок: м. 11.2025г.

4. Разработване от Координационния съвет на план за 2025/2026 учебна година за противодействие на училищния тормоз във връзка с установените и анализирани резултати от анкетирането, който се утвърждава от директора на училището.

Отг. уч. координационен съвет

Срок: м. 11.2025г.

Дейности на ниво клас/класна стая

Водеща роля има класният ръководител. Включва приоритетно обучителни дейности и работа с класа, като се използват различни методи в часа на класа. При работата на равнище клас следва да се прилагат всички форми на групова работа, дискусии, решаване на казуси, ролеви игри, споделяне на опит, като се използват възможностите на учебната програма, вкл. теми от глобалното, гражданското, екологичното, здравното, интеркултурното образование, часа на класа, различни извънкласни и извънучилищни дейности.

Включване и на училищния психолог и педагогическия съветник в работата с отделни паралелки, където има индикации за повишена нужда от превенция чрез групови тренинги или индивидуални консултации.

Превенция на равнище клас

1. Разглеждане на теми в час на класа, целящи да осигурят пространство за разговори по темата за насилието и тормоза в училище: *“Разликата между тормоз и насилие“, “Кибертормоз“, “Как да се предпазим в социалните мрежи?“, „Какво представлява тормозът, разпознаваме ли го и как можем да докладваме за случаи на тормоз?“, „Какви са преживяванията на извършителя и потърпевшия“* (някои видове поведение като присмиването може да изглеждат като игра или шега, но обиждат и водят до негативни емоции у този, към когото са насочени и той се чувства унижен или заплашен)? *„Как се чувстваме когато видим прояви на тормоз и какво правим?“, „Какво можем и искаме да направим?“ „Кои са основните ценности, правила на поведение, които следва да приемем? Как можем да ги прилагаме?“*

Отг.: кл. ръководители; училищен психолог, педагогически съветник

Срок: 15.09.2025г. до 30.06.2026г.

Целта е да се създаде пространство, в което се говори открито за тормоза и се работи за формирането у децата на нагласи и социални умения за здравословно и ненасилствено общуване, емпатия, толерантност, уважение към различията, решаване на конфликти и др.

2. Провеждане на тематичен час на класа посветен на въпросите за интернет безопасността, злоупотреби и тормоз в интернет, изнудване в интернет, правила за безопасно общуване в дигитална среда, рисковете при използване на социални мрежи.

Отг.: Класни ръководители, Координационен съвет за методически насоки материали

Срок: 15.09.2025г. до 30.06.2026г.

3. Поставяне на видно място във всяка една класна стая и компютърен кабинет на табло с Училищните правила на поведение в НТГ – Пловдив.

Отг. Пед.съветник, домакин, психолог

Срок: 11. 2025г.

4. Запознаване на новопостъпилите ученици с изработените и приети от УС към НТГ – Пловдив Училищни правила на поведение.

Отг.: кл. ръководители

Срок: 09. 2025г.

5. Запознаване на педагогическите специалисти с методически насоки и съвети за представяне на темата за тормоза и насилието и за видовете тормоз и насилие в училище.

Отг.: Координационен съвет.

Срок: 15.09.2025г. до 30.06.2026г.

6. Използване и популяризиране на подход, ориентиран към децата, на подхода за работа с връстници, осигуряване на условия за участие на децата и учениците, които да станат естествените помощници при реализирането на дейностите по превенция (ползване на организацията на ученическите съвети, различни инициативи, идващи от децата и др.)

Отг.: учители, класни ръководители, Координационен съвет, училищен психолог, педагогически съветник

Срок: 15.09.2025г. до 30.06.2026г.

Интервенция на равнище клас

1. Интервенцията на равнище клас се отнася до ситуациите от ниво едно и две според класификацията от таблицата (Приложение 1)

Срок: при необходимост

Отг.: класен ръководител, УКСН, училищен психолог/педагогически съветник

- Обсъждане между учениците и класния ръководител с цел изсняване на възникнал проблем, влиянието върху всички участници и свидетели, последствията, както и възможните решения;

- **Съвместни действия между класен ръководител или учител и педагогически съветник/ училищен психолог и включване на външни специалисти;**
- **Използване на посредник при разрешаване на конфликта;**
- **Провеждане на срещи с родители.**

В случай че са налице поредица от ситуации от първо ниво, в което са въввлечени различни участници се предприемат допълнителни занятия с целия клас с подкрепата на педагогическия съветник и училищния психолог. Прави се анализ от координационния съвет и са предприемат мерки, които могат да включват индивидуална работа по случай и/или работа с класа/класовете.

Дейностите на ниво училище

1. Договаряне на единен механизъм, включително разписани ясни отговорности, за реагиране при всяка проява на тормоз и насилие, регламентирани в ПДУ.

Отг: уч. координационен съвет и учителите

Срок: 15.09.2025г. до 30.06.2026г.

2. Спазване на системата от дежурства с цел непрекъснато учителско присъствие по коридорите и двора по време на междучасията.

Отг: уч. координационен съвет и учителите

Срок: 15.09.2025г. до 30.06.2026г.

3. Подобряване на системата за съобщаване на случаи на тормоз. Въвеждане и водене на училищен Дневник за случаите на тормоз, който се съхранява при педагогическия съветник и училищния психолог.

Отг: уч. координационен съвет

Срок: 15.09.2025г. до 30.06.2026г.

4. Информирание на родителите за работата на УКСН и начините за подаване на сигнал, по време на родителска среща и чрез възможностите на електронния дневник.

Отг: уч. координационен съвет, класни ръководители, администратори на ел.дневник

Срок: 09.2025 и 11. 2026г.

5. Популяризиране на инициативи, свързани с борбата с насилието и тормоза- участие в световната кампания „Ден на розовата фланелка”, „Ден срещу насилието върху жени”, „Ден за безопасен интернет” и включване на учениците от НТГ в различни дейности в борбата с насилието и тормоза в училище.

Отг: уч. координационен съвет и кл. ръководители, Ученически Съвет

Срок: 11.2025г./ 02.2026г, по време на учебната година

6. Провеждане на съвместна инициатива с Български център за безопасен интернет /Safenet/ целяща повишаване на информираността за рисковете в интернет.

Отг: училищен психолог, педагогически съветник; класни ръководители

Срок: втори учебен срок

7. Запознаване на педагогическите специалисти с:

- признаците, по които може да се разпознаят насилието и тормозът;
- основни насоки за интервенция и действия при инцидент, криза или при повторна ситуация на насилие или тормоз;
- действия при насилие на ученик срещу член на екипа на институцията;
- действия при насилие на възрастен срещу ученик

Отг: Координационен съвет

Срок: 15.09.2025г. до 30.06.2026г.

8. Предоставянето на планирана обща подкрепа за превенция на тормоза и насилието и преодоляването на проблемното поведение по чл. 45 от Наредба за приобщаващото образование 20.10.17 г за всеки отделен ученик, за който е идентифицирана такава нужда;

Отг. координатори на отделните екипите за подкрепа на личностово развитие на учениците в НТГ и класните ръководители;

Срок: 15.09.2025г. до 30.06.2026г.

9. Инициране на работа по случай, включително насочване на случая към други служби;

Отг: Координационен съвет; пед.съветник, училищен психолог

Срок: при необходимост

10. Разработване на предложения за промени в Правилника за дейността на училището.

Отг: уч. координационен съвет

Срок: 15.09.2025г. до 30.06.2026г.

11. Създаване на механизми за проследяване на ефективността от дейностите по превенция и интервенция чрез регулярни срещи и разговори с класни ръководители, учители, родители, ученици;

Отг. уч. координационен съвет

Срок: 15.09.2025г. до 30.06.2026г.

12. Публикуване в училищното облачно пространство на теми, материали, свързани с толерантността, ненасилствената комуникация, тормоза и др.

Отг: уч. координационен съвет, Ученически съвет

Срок: 15.09.2025г. до 30.06.2026г.

Правила за задълженията на всички учители и служители в училището в случаи на проява на тормоз.

1. Интервенции в ситуации на тормоз

Намесата и справянето с конкретни ситуации на тормоз и насилие е част от цялостната политика на училището срещу насилието. Намесата на възрастните трябва да бъде последователно прилагана от цялата училищна общност, за да бъде максимално ефективна. Необходимо е още при най-малките сигнали и съмнения за тормоз да се предприемат стъпки и да се изпрати ясно послание, че такова поведение няма да бъде толерирано.

2. Разпознаване на тормоза от страна на учителя или служителя

Важно е да се направи разграничение на случаите, в които не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата. За правилна оценка на ситуацията:

- ако учениците се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролите и позициите и никое от тях няма видимо доминиращо положение, а околните не им обръщат особено внимание, то най-вероятно става дума за игра;
- ако един от учениците е видимо напрегнат, не се усмихва, опитва се да се махне, ако ролите не се сменят, а другият ученик е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича вниманието на околните, то най-вероятно става дума за тормоз;

Когато се касае просто за приятелска игра, учителят може да се намеси, за да предупреди учениците да внимават да не се наранят. Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз е необходимо да се предприемат последващите стъпки, описани в плана.

Прекратяване на ситуация на тормоз

Задължение **на всеки учител и служител** е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

- В случай на физически тормоз учениците трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно;
- Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това може да се случи на по-късен етап. Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение. В този момент не е добре да се разпитва за подробности и ученикът, който е потърпевш, особено в присъствието на насилника и други ученици, защото това може да урони неговото достойнство;
- Като първа стъпка класният ръководител изслушва ученика. Не е желателно ученикът да се изслушва съвместно с потърпевшия ученик. След изясняване на ситуацията и постигане на договорка класният ръководител, за определен период от време, може да проследява поведението на учениците и да дава обратна връзка. Класният ръководител може да потърси съдействие и от другите учители, които също да

проследяват поведението на учениците и да реагират своевременно. Педагогическият съветник и/или училищният психолог също може да подпомогне работата на учителя като наблюдава ученикът във взаимоотношенията му с другите ученици и даде насоки за действията и мерките, които учителят да предприема при необходимост или като работи индивидуално с ученикът, извършител на насилието, както и с цялата му обкръжаваща среда или при необходимост да насочи него и семейството му към услуги в общността като центрове за превенция и консултативни кабинети към местните комисии за БППМН, центрове за обществена подкрепа, комплекс за социални услуги, общински съвети по наркотичните вещества и др. (индивидуално или семейно консултиране).

Реакции спрямо ученика, който е упражнил тормоз

- Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата. Когато се прилага подходът за възстановяване на щетата е необходимо задължително да се уведоми класният ръководител.

Подходът за възстановяване на щетата често се прилага в училище като логическо последствие от отклоняващото се поведение, свързано с рушене на материалната база. Той се основава на принципа, че „всяка щета, нанесена на друг, трябва да бъде възстановена“ и включва съответните действия в тази насока. Същият подход успешно може да се прилага и когато се касае за нематериални щети. Важно е преди да се прилага подходът да бъде предварително съгласуван с цялата училищна общност, включително и с учениците, и да бъде част от политиката на училището.

Подходът за възстановяване на щетите изисква време и по-задълбочен разговор с ученика, който е извършил насилие, за да му се помогне да разбере какви са последствията от неговата постъпка. Поради тази причина е най-добре този подход да се приложи от класния ръководител, педагогическият съветник/училищния психолог. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик, и че се действа с оглед отново да се възстановят ценностите, към които цялото училище се придържа, а не за да бъде наказан. Възстановяване на щетата е принцип, който предполага, че хората правят грешки. Грешките следва да бъдат поправени, като същевременно не се налагат наказания. Този принцип подчертава поемането на отговорност за неприемливо поведение и за позитивно решаване на проблема. Ключов момент във възстановяването на щетата е, че класният ръководител разговаря с ученика, а ученикът сам избира и решава как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност. С това негово решение трябва да се съгласи и ученикът, който е бил потърпевши от тормоза.

Когато става въпрос за тежък инцидент или повторна проява на насилие или тормоз се следват предписаните действия в класификатора на формите на тормоз и предприемане на съответните действия.

Реакции спрямо ученик, който е обект на тормоз

Работата с ученици, които са обект на тормоз, трябва да бъде насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.

- Важно е класният ръководител с подкрепата на училищния психолог и педагогическия съветник да поговори с ученика, по възможност още същия ден (или веднага след като е разбрал за случая, ако се касае за ситуация, за която е научил случайно) и да разбере какво точно се е случило. Ако е необходимо отделни факти могат допълнително и дискретно да бъдат проучени;
- Погрешно е открито и публично пред другите ученици да се оказва подкрепа на потърпевшия ученик, защото това допълнително ще урони достойнството му пред неговите връстници;
- При този първи разговор е важно да се предложи на ученика подкрепа, като се остави той сам да определи какво точно ще му помогне да се почувства сигурен. Необходимо е да се подчертае поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се;
- Ученикът трябва да почувства доверие и сигурност за споделяне, което е особено важно, ако насилието се повтори. Може да му се предложи да поговори с училищния психолог;
- Никога не трябва да се предлага среща между ученик, жертва на насилие и неговия мъчител с цел да се помирят и да се разберат. Такива срещи могат да доведат до неблагоприятни последици;
- Наблюдавайте ученикът в следващите дни, за да се уверите как се чувства и при необходимост отново разговаряйте с него.

Реакции, спрямо наблюдателите

- Не се отстраняват наблюдателите, когато се прекратява или управлява ситуация на тормоз като всички, които са били там трябва да видят какво се прави съгласно правилата на училището;
- Изтъкват се тези, които са се намесили в защита ценностите на училището. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдеще.

Училищна система за документиране на случай и насочване към други служби

Регистриране на ситуации на тормоз

Въвеждане и водене на училищен Дневник със случаи на тормоз, който съдържа информация за наблюдаваната ситуация, кога се е случило и кои са участниците, кой учител/служител е регистрирал ситуацията, какво е предприето като действия, кои институции са информирани,

какъв е резултатът или какво предстои. Дневникът се съхранява при педагогическия съветник и училищния психолог.

При регистриран в Дневника случай / трето ниво на тормоз/ координационният съвет за справяне с насилието и тормоза в училище насрочва заседание, на което разглежда случая, прави анализ на ситуацията, изслушва замесените ученици и открива процедура за работа по случай. От заседанието се изготвя протокол.

- **Процедура за откриване и работа по случай**

При предприемане на индивидуална работа по случай с ученик координирането на работата се осъществява от педагогическия съветник и/ или от училищния психолог. Информацията за вписаните в Дневника случаи на училищен тормоз се съхранява само при педагогическия съветник и училищния психолог.

В случаите, при които поведението на ученика се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на отдел „Закрила на детето” по местоживее. Като първа стъпка се уведомява директорът на училището, който е задължен да уведоми съответния отдел „Закрила на детето” по местоживее и отдела за „Закрила на детето”, на чиято територия е училището, местните комисии за БППМН, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.

- **Кога и къде може да бъде подаден сигнал за дете в риск?**

Съгласно Закона за закрила на детето, чл. 7 (1) „Лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция „Социално подпомагане”, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи.

(2) Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна”.

Към Държавна агенция за закрила на детето функционира Национална телефонна линия за деца 116 111. Националната телефонна линия за деца предоставя консултиране, информиране и помощ по всякакви въпроси и проблеми, свързани с деца. Към нея при необходимост могат да се обръщат за съдействие и професионалисти. Националната телефонна линия за деца с номер 116 111 е с национално покритие, достъпна от територията на цялата страна, напълно безплатна за обаждащите се, независимо дали звънят от стационарен или мобилен телефон. Тя функционира 24 часа в денонощието.

Включване на родителите

- Във всички случаи е необходимо родителите да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от училището действия за разрешаване на ситуацията;

- Добре е разговорът да бъде започнат със силните страни на учениците и след това да се представи ситуацията. Това ще помогне за свалянето на напрежението още в началото;
- Добре е останалите родители от класа също да бъдат информирани за ситуацията и предприетите действия с цел изясняване на неизвестните и сваляне на напрежението. По този начин се ограничават различни интерпретации и спекулации поради непознаване на ситуацията.
- В разговора е важно да се акцентира върху необходимостта родителите да не критикуват другия ученик, а да се опитат да погледнат на ситуацията през погледа на другата страна.
- Родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и negliжирането на другия ученик от тяхна страна само ще задълбочат конфликта.
- Разговорът трябва да бъде проведен на подходящо място, в партньорски взаимоотношения, като се предостави отворено пространство за споделяне на техните опасения и гледни точки.
- От разговора могат да бъдат изведени конкретни договорки кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат.
- Учителят може да насочи родителите за консултация с педагогическия съветник или училищния психолог.
- В случай, че родителите отказват да съдействат или по някакъв начин възпрепятстват действията на училището, учителят следва да се обърне към координационния съвет и случая да се обсъди.

Действия при насилие на ученик срещу член на екипа на институцията

- Действието се прекратява незабавно от възрастен, който е в близост до мястото на извършеното насилие. Оказва се помощ, в случай че има пострадад/ пострадали.
- Ученикът трябва да бъде отделен с оглед на възстановяване на сигурността. Отделянето на ученика може да бъде временно до успокояването му, осъществява се психологическо консултиране.
- Уведомяват се родителите на ученика.
- С ученика започват дейности за установяване на причините, изясняване на ситуацията, оценка на проблема. С него задължително разговаря психолог или педагогически съветник. Последният дава становище след оценката на проблема и поведението за целите на вземането на решение за последствията от педагогическия съвет.

Училището организира провеждане на педагогически съвет за вземане на решение за последващи действия. Обсъждат се възможни действия и се прави план за работа с детето.

Действия при насилие на възрастен срещу ученик

При насилие на възрастен над ученик незабавно се подава сигнал към ОЗД и/или полицията и се свиква Координационния механизъм за дете в риск.

Училището извършва последователни действия, описани в **Приложение 3: Кога, кой и къде може да подава сигнал за дете в риск?**

С пострадалия ученик разговаря психолог или педагогически съветник, който прави оценка и изготвя становище.

Приложения:

Приложение 1: Класификация на формите на насилие и тормоз и предприемане на съответните действия;

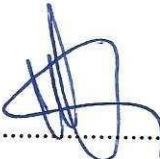
Приложение 2: Насоки за интервенция;

Приложение 3: Кога, кой и къде може да подава сигнал за дете в риск?;

Приложение 4: Процедура за действие при инцидент или насилие.

КЛАСИФИКАЦИЯ НА ФОРМИТЕ НА ТОРМОЗ И ПРЕДПРИЕМАНЕ НА СЪОТВЕТНИ ДЕЙСТВИЯ

Процедура - съгласно Приложение 1

Председател на УКСЧ

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
НАЦИОНАЛНА ТЪРГОВСКА ГИМНАЗИЯ

✉ 4002 Пловдив, бул. "Руски" № 50, ☎ (032) 64 23 63 – Директор, (032) 64 23 23 – Зам.-директори,
(032) 64 38 22 Секретар, e-mail: info-1690175@edu.mon.bg / tgschool@ntg-plovdiv.net

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

**КЛАСИФИКАЦИЯ НА ФОРМИТЕ НА НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ И ПРЕДПРИЕМАНЕ НА
СЪОТВЕТНИ ДЕЙСТВИЯ**

ПЪРВО НИВО – НАРУШАВАНЕ НА ПРАВИЛАТА:

- **Форми на физическо насилие** са например: леко удряне, бутане, щипане, драскане, дърпане на коса, хапане, подритване, замърсяване или разрушаване на нечия собственост.
- **Форми на психическо насилие** са например: омаловажаване, клюкарстване, обиждане, осмиване, засрамване, подвикване, ругане, клеветене, подигравки, унижение, заплахи, нецензурни/неприлични коментари, измисляне на прякори, изключване от групови или съвместни дейности, фаворизация/предпочитания, базирани на различие, разпространяване на слухове.
- **Форми на сексуално насилие** са например: показване на неприлични жестове и действия, Вербален тормоз със сексуално съдържание, разпространение на истории и изображения със Сексуален подтекст, съблазняване от друго дете или възрастен, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуални действия.
- **Форми на кибернасилие** са например: обидни колажи, снимки, видеа, коментари, обаждания и изпращане на обидни съобщения (SMS, съобщения в социалните мрежи и др.), използване на дискриминативни и обидни етикети, използване на език на омраза, кражба на профили.

ОТГОВОР НА ИНСТИТУЦИЯТА:

На първо ниво действията се предприемат от класен ръководител или учител заедно с родител, Като се осъществява педагогическа работа–индивидуално, за група деца/ученици или за цялата група/клас. При наличие на щети от материален характер–те се възстановяват.

Ако педагогическата работа не дава резултат и насилственото поведение се повтаря, Последствията са по-сериозни, то тогава следва да се предприемат действия, предписани за Ситуации от второ или трето ниво.

ДОКУМЕНТИРАНЕ:

Ситуациите от първо ниво не се регистрират в Дневника със случаи, защото са първа проява на Насилие и не се тълкува като тормоз.

ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА ПРОЦЕДУРИТЕ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ

- 1) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници.
- 2) Класният ръководител/учителят подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие.
- 3) Уведомяване на родител от класния ръководител/учителя.
- 4) Консултации–предприемане на индивидуални разговори с участниците от класния ръководител/учителя.
- 5) Мерки и действия от страна на класен ръководител/учител–намиране на решение, което Удовлетворява страните и служи за пример на наблюдателите.
- 6) Проследяване на изпълнението на предприетите мерки и действия.

**ВТОРО НИВО–ПОВТАРЯНЕ НА ЕДНИ И СЪЩИ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВИЛАТА ИЛИ
НАСИЛИЕ С ПО-СЕРИОЗНИ ПОСЛЕДИЦИ–ТОРМОЗ:**

- **Форми на физически тормоз** са например: шамаросване, удряне, стъпкване или късане на

дрехи, ритане, обграждане, плюене, отнемане и разрушаване на нечия собственост, дърпане на нечий стол изпод него, дърпане за уши или коса.

- **Форми на психически тормоз** са например: изнудване, заплашване, несправедливо наказание, забрана за общуване, отхвърляне и манипулация, подигравки, отправени пред целия клас или група, публично унижение, обиди; интригантстване, разпространяване на слухове, публично отхвърляне и игнориране, неприемане, манипулиране и използване.

- **Форми на сексуален тормоз** са например: сексуално докосване, показване на порнографски материали, показване на интимни части на тялото и сваляне на дрехи, подтикване или принуждаване към сексуални действия, заснемане на сексуални пози.

- **Форми на кибертормоз** са например: непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видео, злоупотреба с влогове, блогове, форуми, социални мрежи, заснемане и разпространение без разрешение, унижителни за детето снимки/видео.

ОТГОВОР НА ИНСТИТУЦИЯТА:

На второ ниво действията се предприемат от класен ръководител/учител заедно с психолог или Педагогически съветник, председател или представител на координационния съвет и задължително участие на родител, като се уведомява директора. По преценка се подава сигнал до ОЗД и/или полиция. Координационният съвет прави оценка на риска и може да даде становище за инициране на работа по случай. Ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, следва да се уведоми директора, който следва да се обърне към отделите за закрила на детето.

ДОКУМЕНТИРАНЕ:

Ситуацията на тормоз се описва в Дневника със ситуации от свидетеля на случилото се или Класния ръководител/учителя. Възстановяване на щети при наличие на такива.

ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА ПРОЦЕДУРИТЕ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ

- 1) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници.
- 2) Учителят/класният ръководител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. Всеки служител, който е станал свидетел на насилието, може да подаде сигнал към ОЗД.
- 3) Учителят/класният ръководител съобщава на Координационния съвет за случая. Прависе Оценка на случая и по преценка директорът подава сигнал от името на институцията до ОЗД и/или полицията и се иницира работа по случай.
- 4) Уведомяване на родител.
- 5) Мерки и действия – работа на координационния съвет: анализ на ситуациите от регистъра и предприемане на работа по случая.
- 6) Проследяване на изпълнението на предприетите мерки и действия.

ТРЕТО НИВО – СИСТЕМНА ЗЛОУПОТРЕБА, КАКТО И СИТУАЦИИ, В КОИТО СЪЩЕСТВУВА ОПАСНОСТ ЗА ЖИВОТА И ЗДРАВЕТО, ЗА КОЙТО И ДА Е ОТ УЧАСТНИЦИТЕ В СИТУАЦИЯТА:

- **Форми на физически тормоз** са например: сбиване, задушаване, събаряне, причиняване на Изгаряния и други наранявания, намушкване с остър предмет, провесване от прозорец или високо място, ограничаване на движението, лишаване от храна, излагане на ниски или високи температури и заплашване с оръжие, изолация, групово измъчване на индивид или група и организиране на банди, последиците от които нараняват други.

- **Форми на сексуален тормоз** са например: съблазняване от друго дете, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуални действия, блудство, изнасилване, кръвосмешение.

- **Форми на кибертормоз** са например: повторно действие на непоискано заснемане и

Разпространяване на снимки и видеозаписи, злоупотреба свлогове, блогове, форуми, социални мрежи, профили и лични данни, заснемане без разрешение, заснемане и разпространение на сцени на насилие, разпространение на записи и снимки и видео на детска порнография.

• **Форми на психически тормоз** са например: сплашване, изнудване със сериозни заплахи, насилствено отнемане на пари и вещи, клетви, които на кърняват сериозно достойнството, публично унижение, ограничаване на движението, склоняване за употреба на психоактивни вещества, включване в антисоциални групи и организации.

ОТГОВОР НА ИНСТИТУЦИЯТА:

На трето ниво се уведомява незабавно ОЗД и/или органите на полицията. Действията на ниво институция се предприемат от директора заедно с координационния съвет със задължителното участие на родители, компетентни власти, организации и услуги (центрове за социална работа, здравни центрове, отдел закрила на детето, полиция и др.). Ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, директорът следва да информира отделите за закрила на детето, центъра за социална работа и/или полицията.

При материална щета се съставя Протокол за възстановяване на щетата.

ДОКУМЕНТИРАНЕ:

Ситуациите на тормоз от трето ниво се описват в Дневника със случаи, като по тях се предприема интензивна работа, включваща всички участници; правят се оценки на потребностите и план за действие, както и се инициират процедури в съответствие със Закона за закрила на детето, Наредба за приобщаващото образование, Закона за предучилищното и училищното образование.

ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА ПРОЦЕДУРИТЕ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ

- 1) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници.
- 2) Учителят/класният ръководител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. Незабавно се уведомява директорът и се подава сигнал към ОЗД и/или органите на полицията.
- 3) Уведомяване на родител.
- 4) Консултации – предприемане на индивидуални разговори с участниците.
- 5) Мерки и действия от страна на координационния съвет, интензивна работа по случай, Информирание и насочване към други служби и/или услуги от страна на директора. Ако друга Организация или услуга е въввлечена в работата с детето или ученика, институцията установява Връзка с тези организации или услуги и синхронизира дейностите.
- 6) Проследяване на изпълнението на предприетите мерки и действия.